

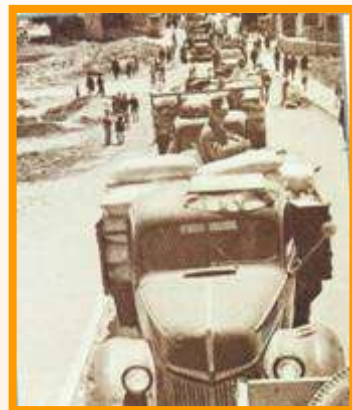

מורשת מצל"ח

1948–2005

תקצירי העשורים

אפריל 2005

דבר מפקד מצל"ח

אנשי מצל"ח לדורותיהם.

כבר אמרו חכמים כי חוזקו של ארגון טמון בטיב ובאיכות האנשים המרכיבים אותו ופועלים בו.

מאז קום המדינה פעלו בסיסי החסנה שנתנו מענה לתחום החלפים. על בסיסם הוקם מצל"ח כמרכז בשנת 1966, ומאז ועד היום עבר כברת דרך ארוכה ומלאה באירועים מרשימים אשר הציבו אותו כאחד המרכזים החשובים ביותר במערך אט"ל (אג"א) לדורותיו.

לראשונה מאז הוקם מצל"ח הוחלט על הקמת חדר מורשת במצל"ח בו יתועדו בתמונה, בצליל ובכתיבה אירועים חשובים בתולדות מצל"ח, נקודות ציון ואנשי מפתח אשר תרמו כל אחד בתקופתו הוא להוביל את מצל"ח אל היעדים אשר הציב לעצמו לאורך השנים. חדר מורשת זה יהיה פעיל במשך כל ימות השנה.

ערב מורשת מצל"ח מתקיים גם הוא לראשונה בתולדות המרכז ובו יצוינו אירועים מרכזיים ע"י אנשי מצל"ח בעבר ובהווה. בחוברת זו רוכזו וצוינו מקצת האירועים אשר עברו על המרכז מיום הקמתו ובהם ניתן להתרשם מפועלם של אנשי מצל"ח, מרוח היצירה ומופת העשייה בימים בהם לא עמדו לרשותם כל האמצעים שנדרשו לביצוע מושלם של המשימות והאתגרים להם נדרש המרכז.

אנו כארגון עובד ולומד נמשיך לשפר את השירות ללקוח ולפתח כלים למעקב, לבקרה ולשיפור התהליכים אשר יסייעו בידינו לתמוך את המערך הלוחם בחלפים בימי שגרה וחירום.

ההיסטוריה היא עדות הזמנים, והשנים שחלפו הינן רוויות עשייה.

לכן, כמפקד מצל"ח, ברצוני להעלות על נס, להוקיר, להעריך ולהביע תודה לכלל העוסקים במלאכה לאורך השנים והראויים לכל שבח.

גלעד רז – אלי"מ
מפקד מצל"ח

הקדמה

מצלי"ח, מרכז ציוד הלחימה והחלפים, הוא האחראי לספק את החלפים הנדרשים לאחזקת הציוד היבשתי בצה"ל בשגרה ובחירום. מצלי"ח הוקם בשנת 1966, אך גם קודם לכן פעלו גופים שמילאו תפקיד זה. בסיסי החסנת ציוד הלחימה והחלפים פעלו כבר בימיה הראשונים של מדינת ישראל במסגרת החילות המקצועיים (החימוש על גלגוליו השונים, הקשר וההנדסה) אשר פיקחו על החזקת וניפוק החלפים וציוד הלחימה ליחידות וניהלו את תהליכי העיתוד והרכש. כברת הדרך שעבר מערך החלפים בצה"ל מקום המדינה ועד היום, נקודות הציון, המפקדים, אנשי המפתח והאירועים החשובים הם סיפור המורשת של מצלי"ח, שאותו ננסה לפרוס בערב חגיגי זה ושתמציתו מובאת להלן כמזכרת מערב המורשת.

השנים שקדמו לקום המדינה

האמצעים שהיו ברשות היישוב לפני קום המדינה היו מוגבלים מאד. המחטרות שפעלו נאלצו להחביא את ציוד הלחימה שהיה ברשותם, שבעיקרו היה נשק קל. בהגנה פעלה בשנות ה-40 מחלקת חימוש (מח"ש), שמנתה כ-30 אנשים בפיקודו של אשר פלד ושכללה מדורי רכש, החסנה (בראשות צבי בן יעקב), הובלה, רישום, הספקה ובית מלאכה. קבוצה זו היוותה בהמשך הדרך את הגרעין בחיל החימוש שהופקד על תחום הנשק והתחמושת. באותן שנים התנדבו רבים מאד מצעירי היישוב לצבא הבריטי בעידוד מוסדות היישוב. רבים מהם שולבו ביחידות החימוש וההובלה וחלקם קודמו לתפקידי מפתח ואף לדרגות קצונה בכירות. הניסיון שצברו במשך השנים של המלחמה היה בעל ערך רב. אנשים אלו, ובמיוחד הקבוצה ששירתה ביחידות התובלה הבריטיות, היוו את הגרעין בחיל החימוש שהופקד על תחום הרכב. גם בתחום הקשר הייתה פעילות משמעותית כבר בימי המחטרות. רשתות "אבינועם", "תמר" ו"גדעון" ניהלו תשתית לשידורי אלחוט לשירות הפלמ"ח וההעפלה. קשרים ששירתו בצבא הבריטי למדו את יסודות הקשר המודרני ואף הם תרמו מאד להתפתחות מערך הקשר.

מלחמת העצמאות

מלחמת העצמאות פרצה בבוקר שלאחר הכרזת החלוקה באו"ם בכ"ט בנובמבר 1947. פעולות הטרור הערבי והלחץ על עורקי התחבורה מצא את היישוב היהודי כשידו על התחתונה. לא היה ברשותו מספיק נשק וגם לא מספיק כלי רכב ובוודאי לא טנקים ותותחים. בחודשים הראשונים של שנת 1948 ייצר תע"ש במרתפיו הנסתרים כלי נשק דמויי "סטן", אך רק באפריל החלה להסתמן תפנית משמעותית כאשר החלו להגיע כלי נשק מצ'כיה במשלוחים דרך הים. על כלי רכב נבנתה מעטפת של שכבות פלדה ועץ. משוריינים אלו כונו "סנדוויצ'ים" והם שימשו את הצבא במהלך מלחמת העצמאות במשימות השונות לרבות השיירות לירושלים.

באפריל 1948, עדיין לפני קום המדינה, החל גיוס כללי והוקמו הבסיסים הראשונים של הצבא. **באותו הזמן הוקמו גם בסיסי ההחסנה הראשונים**. בגבעתיים, הוקם בסיס הגבעה בתוך פרדס נטוש אשר קלט אליו את הנשק והתחמושת שהגיעו באוניות ושכבר לא ניתן היה לאחסנם ב"סליקים" ששימשו עד אז. מחסן אביזרים וחלקי חילוף לנשק שפעל קודם לכן בדרך פ"ת בראשותו של יוסי לנדמן עבר למרתף בלב רמת גן בראשותו של יוסקיה קלישר. מפקדת חיל התחבורה התמקמה בתל אביב במחנה "בן עמי" ובמסגרתה פעל מחסן מצומצם לחלקי רכב ולכלי עבודה במגרשי גני התערוכה. מחסן זה נוהל ע"י הלל בייזמן ומשה רבינוביץ', אנשי אגד. במקביל פעל מחסן נוסף בבני ברק בפיקודו של קצין בשם שוהם וקבוצה בת כ- 10 חיילים וביניהם דוד יודסין.

משה רבינוביץ' במחסני גני התערוכה, 1948

פלישת צבאות ערב שבאה ביום שלאחר ההכרזה על הקמת המדינה נהדפה בקרבות בלימה שהתנהלו בחזיתות השונות ואשר הביאו לשחיקה משמעותית של צבאות ערב. במסגרת קרבות אלו נכבש גם בסיס סרפנד (צריפין) ועבר לידי צה"ל. ביוני 1948, במהלך ההפוגה הראשונה, עברה מפקדת חיל התחבורה לצריפין והתמקמה ליד בה"ד 6. מחסן החלפים שפעל עד אז בגני התערוכה עבר לצריפין ושימש את הבמ"ב (בית המלאכה הבסיסי, קרי המש"א) שפעל אז עדיין תחת חיל התחבורה. על מחסן זה הופקד הלל בייזמן. במקביל עבר לצריפין גם המחסן שפעל בבני ברק והתמקם בבסיס שקיבל את השם תמר (תחבורה מחסנים ראשיים) ועליו פיקד עדיין שוהם שהגיע יחד עם חייליו. בסיומה של מלחמת העצמאות במחצית 1949 עבר הבמ"ב מצריפין לתל השומר ולבית דגן, המחסן שלו מוזג עם מחסני תמר והוקם בה"ח 687 בראשותו של סא"ל אריה רון, שבזמן מלחמת העולם השנייה שירת בצבא הבריטי באחת מיחידות התובלה. במקביל אליו פעל בבסיס טוניס בה"ח 659, בסיס הרכב בראשות סגן צבי בן-צור, אשר היה מופקד על מאגר כלי רכב שהוחרמו מאזרחים לטובת צה"ל, בשיטה שהייתה קרויה באותם הימים "מוישה חאפט מאשינן" (משה חוטף מכוניות) כאשר הרכבים נלקחו מבעליהם בתוקף צו מנדטורי בצמתים שונים ברחבי הארץ. בהמשך הוכפף בסיס הרכב לבה"ח 687 שהיה מופקד למעשה על 3 יחידות משנה (ב"מ חלפים במחסני תמר, ב"מ רכב וב"מ פירוק שבו הצטבר הכושר הנמוך). במרחב הצפוני פעל במקביל בה"ח 658 בבסיס מנסורה בכניסה לואדי מילק. גם בסיס החסנה זה חלש על יחידות משנה דומות למקבילו שבמרכז. מפקד בסיס זה היה רס"ן שמואל איילון. בסיס ההחסנה של חיל הקשר פעל בצריפין תחת פיקודו של שקולניק.

מסדר בבה"ח 687 בפיקודו של סא"ל אריה רון

מחסני חיל התחבורה בצריפין, 1949

שנות ה-50 עד מלחמת קדש

גורמי המטה בחילות המקצועיים

יודגש שעד להקמת מצל"ח בשנת 1966 נוהל מערך החלפים ע"י החילות ודמותם של קציני החילות הראשיים הייתה משמעותית מאד בהיבט זה. חיל החימוש קם כחיל אחד במחצית שנת 1951 בראשותו של הקחש"ר מנס פרת. **ענף הציוד הוגדר כגורם האחראי בחיל לניהול מערך החלפים**. ענף זה פעל למעשה עוד קודם לכן, גם בחילות שפעלו לפני מיזוגם לחיל החימוש. עד שנת 1953 עמדו בראש ענף זה חיים חייט, יוסף ברזילי, יחיאל קוכמן ויוסף עופר. בשנת 53 מתמנה סא"ל פאול ברניקר לרע"ן הציוד בחיל החימוש. בענף הציוד פעלו מספר מדורים כדוגמת רכב, נשק, ציוד בתי מלאכה ועוד, אשר היו מופקדים כל אחד על החלפים שבתחומו. במקביל פעל גם ענף צל"מ שהיה מופקד על ניהול הצל"מ בתיאום עם אג"א. גם בחיל הקשר פעל ענף ציוד שתפקידו היה דומה לזה שבחיל החימוש ובראשו עמד סא"ל דב תירוש.

ענף הציוד בראשות סא"ל פאול ברניקר בשנות ה-50

מצבת הרק"מ והמענה בחלפים בצה"ל

דלות תקציב הביטחון במחצית הראשונה של שנות ה-50 מצאה את ביטויה במצבת הצל"מ בצה"ל. באותן השנים הייתה הצטיידות צה"ל אקראית, הרכש כלל הרבה גרוטאות מתוך תקווה לשקמן, לשדרגן, או ליטול מהן חלפים. האמצעים שהיו ברשות בסיסי החסנה היו דלים מאד. הורגש מחסור אפילו באמצעי שינוע והנפה, כאשר פעולות אלו בוצעו ברובם בעבודה ידנית. היה קיים גם קושי רב במתן תנאי החסנה ראויים. כתוצאה מכל האמור לעיל ברור כי המענה שניתן באותן השנים בתחום החלפים היה מוגבל מאד. בשנת 1954 מתחילה להסתמן תפנית בהתעצמות הסד"כ בצה"ל. צה"ל מצטייד בטנקי שרמן ישנים ומבצע שדרוג ע"י החלפת המנוע והתותח, אולם ההתעצמות המשמעותית מתרחשת בשנת 1956 בעסקת הרכש הגדולה עם צרפת כאשר נרכשים טנקי AMX, טנקי שרמן, תומ"תים, זחל"מים, משאיות ועוד.

טיול של בה"ח 687 לדרום הארץ, 1953

משה רבינוביץ' ומשה מרמלשטיין באירוע שאורגן ע"י היחידה

שדרת המפקדים, האנשים והאווירה בבסיסי ההחסנה בשנות ה-50

בבה"ח 687 שימש דוד חקלאי כסגנו של אריה רוך ובהמשך שימש בתפקיד זה הזמר הידוע שמשון בר נוי שעם שיריו המפורסמים נמנים "יש לי כנרת", "היורד דרומה", "האיש שבקיר" ועוד. משה רבינוביץ' שימש כקצין מחסנים, לאחר מכן כמפקד ב"מ חלפים והחליף את שמשון בר נוי בתפקיד סגן מפקד הבה"ח. באוקטובר 1952 הוחלף אריה רוך ע"י רס"ן טיבור איזק, שהיה קצין ביחידת תובלה בריטית במהלך מלחמת העולם השנייה. לקראת סוף שנת 1953 יצא טיבור לקורס מג"דים לקראת קידום בחיל והוחלף ע"י משה רבינוביץ' שניהן בתפקיד זה ברציפות עד שנת 1974 ולמעשה היווה בכך את הציר המרכזי בהתפתחות מערך ההחסנה בצה"ל מראשית המדינה ועד אמצע שנות ה-70. בשנים אלו ניתנה תשומת לב רבה לאווירה המשפחתית ולתרבות ביחידה, התקיימו ערבי יחידה ממש מדי שבוע ונערכו טיולים יחידתיים. בשנים אלו בלטה דמותו של הרס"ר משה מרמלשטיין שהיווה במשך שנים ארוכות יד ימינו של מפקד הבה"ח משה רבינוביץ'.

בבה"ח 658 מתמנה יגאל פרידמן ע"י הקחש"ר עמוס חורב בשנת 54 למפקד הבה"ח ומוכיח עצמו כראוי כאשר הוא זוכה לצל"ש מאג"א על תפקודו במבצע הכוננות "ראובן". את הפיקוד על בסיס הקשר מקבל שלמה ענבר, קצין בולט שעם השנים התקדם לדרגת אלוף תוך שהוא משמש קצין הקשר הראשי במלחמת יום הכיפורים וראש מו"פ לאחר מכן. בתקופתו קיבל הבסיס תנופה בתחומים שונים כדוגמת המצברים, הגנרטורים והחסנת הסוללות ובעיקר בשיפור מעמדו של בסיס ההחסנה בעיני גורמי הקשר בצה"ל. בשנת 1953 הוחלף ענבר ע"י רס"ן חיים זהבי.

מעורבות בסיסי ההחסנה בהיערכות לפעולות התגמול ובסיומן הייתה משמעותית מאד. לפני הפעולות היחידות היו מגיעות למשוך ציוד מכל בסיסי ההחסנה, לרבות בסיס הגבעה. היו מצבים בהם עם סיום הפעולות היו יוצאות חוליות של בסיס הרכב לחלץ כלי שנתקע בשטח. לאחר הפעולות היו מגיעות היחידות להזדכות על ציוד ובסדנאות שבבסיסי הרכב היו שוקדים על החזרת הרכב והטנקים לכשירות.

מלחמת קדש, 29.10.1956 עד 5.11.1956

מלחמת קדש הייתה למעשה האירוע העיקרי במהלך שנות ה-50 בו נבחן תפקודם של בסיסי החסנה בשעת חירום. ישנן עדויות על פעילות אינטנסיבית מאד של הבה"חים בשעת המלחמה וניפוק סביב השעון ביום ובלילה של צל"מ וחלקי חילוף ליחידות הלוחמות. לפני המלחמה פעלו הבה"חים במרץ לקליטת טנקים וכלי רכב והחלפים עבורם. מנגד בולט מאד העדרו של בסיס החסנה דרומי, דבר שהקשה מאד על ניפוק חלפים לחזית שהתנהלה בחצי האי סיני. חלפים שנתקבלו מבסיסי החסנה הועברו לגש"חים שמוקמו בבאר שבע אשר הזרימו את הציוד בדחיפה לחטיבות הלוחמות. חלפים סופקו לחזית גם בהיטס. ימים ספורים ממש לפני המערכה התארגן חיל החימוש להגדיר, למשוך ולהעביר מנת חלפים הנדרשת לטנקים שהשתתפו בלחימה. למרות כל הפעולות הללו, יש לומר כי מרבית התיקונים שבוצעו בשדה, בעיקר של הרכב המשוריין, התבססו על המלאי הראשוני שהיה בסדנאות החטיבתיות ובעיקר על קניבליזציה של כלים ושל רק"מ האויב שנשאר בשטח, זאת לנוכח משך הלחימה הקצר, ריחוק בסיסי החסנה, תהליכי ההספקה שבהם לא הייתה מיומנות מספקת והמלאי המוגבל. בתום המלחמה התנהלה פעילות אינטנסיבית שארכה מספר חודשים לפינוי שלל משטחי סיני לבסיסי מצל"ח. רכבת ישראל השלימה בניית קטע מסילה לאל עריש והציוד שונע למעשה באמצעות רכבת.

לקחי מלחמת קדש בתחום החימוש הובילו לעיבוי מערך החיל במרחב, להקמת היחש"מים ולהקמת הגש"חים הניידים. בתחום הלוגיסטי הובן הצורך בקידום מלאי לפיקודים המרחביים, **דבר שזירז את הקמת בסיס החסנה הדרומי**. כמו כן הועלה צורך בהכנת ערכות חלפים עבור יחידות החימוש שאמורות לנוע עם הכוחות להקמת מחלקת ההצטיידות. הצורך בשליטה על המלאי המאוחסן בבסיסי החסנה ועל המלאי המצוי ביחידות האיץ את כניסת המחשב לעולם המחשנים.

סוף שנות ה-50 ותחילת שנות ה-60

מגמת ההתעצמות

ממבצע קדש נכנס צה"ל לתהליך התעצמות נרחב מאד. זוהו כוחו של השריון ויכולתו להביא להכרעה בשדה הקרב. החלה מגמה לצמצום מספר הפלטרמות ולאיחוד הרק"מ. בתחילת שנות ה-60 רכש צה"ל טנקי צנטוריון מבריטניה ובמקביל הוסבו טנקי שרמן לתצורה הכוללת תותח חדיש ומנוע מוגבר. נרכשו גם מאות זחל"מים.

התפתחויות בחיל החימוש

בשנת 1958 נפטר רע"ן ציוד בחיל החימוש סא"ל פאול ברניקר והוחלף ע"י סא"ל יעקב שיפוני. מדור קטלוג בענף ציוד פעל באותה התקופה באופן אינטנסיבי להכנת ספרי קטלוגים ובכך למעשה התחוללה מהפכה שקטה, אך משמעותית מאד, כאשר המק"ט הצה"לי איפשר סוף סוף ליצור הגדרה חד ערכית לפריט ובכך הסתיימה תקופה בה זיהוי הפריט היה משימה מורכבת ולעיתים כרוכה בטעויות, ברכש פריטים לא נכונים או מיותרים.

כניסת המחשב לתחום זה השלימה את פריצת הדרך בהיבט השליטה על המלאים. בתחילת שנות ה-60 מונה סא"ל אהוד ענבל לתפקיד רע"ן ציוד במקומו של סא"ל שיפוני שנשלח לבריטניה כדי לרקום עסקאות נשק לרכישת טנקים וציוד אחר.

התפתחויות בבסיסי החסנה

בבה"ח הצפוני מונה בשנת 1958 סא"ל אשר ברקר, שכיהן קודם לכן כקצין חימוש חטיבתי ופיקודי וכמפקד הסדנה הפיקודית, למפקד הבה"ח. הוא מונה לתפקיד ע"י הקחש"ר עמוס חורב מתוך כוונה להכניס למערך הבסיסים אנשים בעלי ניסיון שדה עשיר. סא"ל ברקר הוביל בשנת 1961 את המהלך של העברת בה"ח 658 ממנסורה לכורדני, מהלך שבוצע בלוח זמנים מדהים של שבועות מספר הודות לחשיבה יצירתית ופרקטית שמהותה העברת האצטבאות בשלמותן על הציוד שבהן תוך דיפון החזית וללא צורך בספירת הציוד שבתאי האחסנה. בשנת 1964 החליף רס"ן מכס פרימן את סא"ל אשר ברקר.

במסגרת פריסת כוחות צה"ל, לחץ הקחש"ר עמוס חורב להקים שלוחה בדרום. **בשנת 1962 הוקם מחסן חלפים במחנה נתן** בפיקודו של רס"ר צדוק ישראל (לימים רס"ן). המחסן בשטח של כ- 400 מ"ר תוגבר ב- 4 אנשים לניהולו, והיה כפוף לבה"ח 687. בשנת 1966, עם הקמת מצל"ח, מוכרז בסיס זה כבסיס החסנה דרומי עצמאי.

בבה"ח הקשר החליף בשנת 1958 רס"ן אברהם שטיינר את רס"ן זהבי בתפקיד מפקד הבה"ח.

הצעות ייעול וחסכון

נושא הייעול והחסכון החל מוטמע בבה"חיים בסוף שנות החמישים. מידי שנה נערכו תחרויות בין העובדים והבסיסים בנושאי בטיחות, ייעול וחסכון. בתחילת שנות ה-60 זוכים בסיסי החסנה במספר פרסים יוקרתיים. בה"ח 687 זוכה בפרס קפלן ובפרס יוספטל על הישגיו בתחום החסכון והיעילות ובתחום הבטיחות.

נערים עובדים

בסוף שנות ה-50 קולט בה"ח 687 לשורותיו נערים עובדים מתוך אידיאולוגיה של מתן הזדמנות להשתלב במעגל העבודה במצל"ח. הנערים מקבלים חניכה, תשומת לב וטיפול ערכים של מוסר עבודה גבוה ובמקביל מקבלים הזדמנות ללמוד. נערים רבים הפכו לימים למפקדי מחסנים ובהמשך לקצינים מובילים במצל"ח.

המשך שנות ה-60

תהליך הקמת המרכזים הלוגיסטיים

בתחילת שנות ה-60 אובחנו בעיות שליטה ובקרה עקב גידול וסרבול יתר של מפקדות קצין החימוש ראשי וקצין ההספקה הראשי כתוצאה מהתעצמות צה"ל. בשנת 1963, הציע אלוף משה גורן רפורמה במבנה המערך הלוגיסטי, רפורמה שעיקרה צמצום סמכויות החיילות ותחומי אחריותם והקמת מרכזים לוגיסטיים והכפפתם ישירות ת"פ אג"א. באופן טבעי גילו החילות הלוגיסטיים התנגדות תקיפה לשינויים המוצעים אך לבסוף בראשית שנת 1965 הצליח ראש אג"א, האלוף מתי פלד, להריץ את התהליך לקבלת החלטות בכיוון השינוי המבוקש. ב-3 בפברואר 1965 הוגש לרמטכ"ל דאז, רא"ל יצחק רבין, מסמך בו הוצגו 4 חלופות לארגון מחדש של המערך הלוגיסטי, לרבות התפיסה שנתקבלה לבסוף. בראשית מרץ 1965 נדון הנושא בדיון מטכ"ל והוחלט לאשר את העקרונות של שינוי המערך הלוגיסטי בהתאם להמלצות אג"א.

רק ביוני 1966 נפלה סופית ההחלטה להקים את המרכזים הלוגיסטיים. בחודשים יולי-אוגוסט 1966 התקיימו דיונים מקיפים באג"א, בנושא קביעת שיטות העבודה ומסכת יחסי הגומלין בין המרכזים, אג"א והחילות האפסנאים, בהם גובשו סופית משימות המרכזים החדשים, המתווה הארגוני של כל מרכז בהתאם למשימותיו, שיטות העבודה ומסכת יחסי הגומלין בין המרכז, אג"א והחיל עמו היה קשור עד כה.

אג"א "אימץ" כ-40 קצינים מהחילות השונים. נוהלים חדשים נקבעו ליישום לאלתר. וב-21 ליולי 1966 התקיים בבית החיל בת"א כנס קציני המערך הלוגיסטי ובו הוכרז באופן רשמי על ביצוע הרפורמה. מרבית המרכזים שהוקמו היו בסיסי אחסנה או שיקום לשעבר שמפקדיהם הועלו לדרגת אל"מ באופן מיידי. מבחינה ארגונית חלו שינויים מעטים במבנה, בסמכויות ובנהלי הבסיסים. כמפקד מצל"ח נקבע אל"מ דב לאור ששהה באותה עת בחו"ל וסגנו סא"ל יצחק ילון (לימים מפקד מצל"ח).

הקמת מצל"ח

מפקד מצל"ח הראשון – תא"ל דב לאור 1966 עד 1969

המועד הרשמי להקמת המרכזים הלוגיסטיים ובהם מצל"ח 687 היה ה-1 לאוגוסט 1966. ביום הקמת מצל"ח התקיימו 3 מסדרים בבסיסים השונים בראשות מפקד מצל"ח אל"מ דב לאור. מבנה המפקדה היה מבוסס על מדורים משקיים, שהועתקו כאמור מחיל החימוש כפי שהם מענף ציוד ושלושת בסיסי ההחסנה שהוכפפו למפקדה ומפקדיהם הראשונים היו: סא"ל מקס פרימן בבה"ח הצפוני, סא"ל משה רבינוביץ' (רבין) בבה"ח המרכזי, סא"ל שבתאי כהן בבה"ח הקשר וסרן ישראל צדוק (דותן) בבה"ח הדרומי. תחום התפעול וכ"א רוכז ע"י רס"ן דוד יודסין שהיה רמ"ד ניהול. מייד עם הקמתו פעל מצל"ח לסגירת פערים קריטיים במכללים העיקריים. נעשה ריכוז מאמץ להצטיידות (בעיקר מעודפים) ולשיקום מנועים ומכללים נדרשים אחרים, דבר שהוכיח את חשיבותו הרבה במלחמת ששת הימים שפרצה ביוני 67.

מלחמת ששת הימים

חודשים מועטים עברו מהתארגנות המרכז החדש עד לפרוץ המלחמה (אוגוסט 66 עד מאי 67) ריח המלחמה כבר עמד באוויר, ובארץ הורגשה תכונת מלחמה. מצל"ח מצידו, שכבר החל בהעברת ניהול המלאי לרישום במחשב המרכזי ביצע לראשונה הערכת מלאים והחל להצטייד בחלפים חסרים בכל דרך אפשרית: רכש מחו"ל, ייצור מקומי, קניבליזציה וכו'. המטרה הייתה השלמת מלאים וביצוע ספירות מואץ על מנת למנוע אי התאמות בין הרישומים למלאי בפועל – המלאי שנדרש לניפוק במלחמה. מלחמת ששת הימים, לכשפרצה, מצאה את מצל"ח מוכן ומזומן לקראתה, עובדה זו נזקפת לזכות ההתארגנות המהירה והתמודדות יעילה עם הבעיות שעמדו מול המרכז. ב-15/5/67 עם נאומו המפורסם של גמאל עבד אל נאצר ועם תחילת תקופת "ההמתנה" נמצא מצל"ח בשלבי התארגנות מתקדמים, המרכז נכנס במהירות למצב כוננות. עם פרוץ המלחמה מצל"ח נמצא מוכן מתמיד, עם מלאי מקסימאלי, עם יכולת שילוח של ציוד ליחידות, התמודדות טובה עם תנאי הלוגיסטיקה וההובלה. המבנה החדש של מרכז צל"מ וחלפים והכפיפות לאג"א הצדיקו עצמם בזמן אמת!

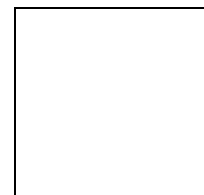
בתום המלחמה עמדה בפני מצלי"ח משימה שעיקרה **קליטת השלל**. חוליות נשלחו לשטחי הלחימה לסמן את הציוד שיועד להחזרה, בבסיסי מצלי"ח נקלטו טנקים רבים, תותחים, כלי נשק, מכשירי קשר, ציוד אופטי ועוד. עומס הציוד שהגיע חייב הרחבת מחסנים קיימים ובניית מחסנים חדשים. כמו כן היה קיים צורך ברור להתאים את פריסת המחסנים מול פריסתו המחודשת של צה"ל. הוקמה שלוחה דרומית בתוככי השטח בסיני, היא שלוחת רפידיס, ולמפקדה מונה סגן יוני בודינגר (לימים סא"ל). השלוחה הורחבה מאד לקראת מלחמת יום הכיפורים וסייעה רבות לכוחות הלוחמים. שלוחה זו פעלה עד 1978 (פינוי סיני). עם סגירתה הועברו אלפי הפריטים שאוחסנו בה לבסיסי מצלי"ח האחרים.

עידוד הייצור המקומי

תקופת האמברגו הבלטיה את הצורך בפתיחת ערוצי הצטיידות שאינם תלויים בחסדי זרים. הרצון לטפח ולפתח את התעשייה המקומית מתוך ציונות לשמה יצר את אחת היוזמות המשמעותיות והחשובות שהוביל מצלי"ח. מדור ייצור שיחזר שרטוטי ייצור לחלפים שלא היה להם ספק (בשיטת RE-ENGINEERING) ואלו הוצאו לייצור מקומי בארץ. בהמשך הפך מדור זה לענף. בשנת 1969 הוקמה בבסיס מצלי"ח תערוכה לעידוד הייצור המקומי ובה נפרסו מאות פריטים נדרשים אשר ניתנים לייצור בארץ. **התערוכה הפכה מוקד לעלייה לרגל לספקים רבים וביקרו בה גם שר הביטחון משה דיין והרמטכ"ל חיים בר לב.**

מפקד מצלי"ח השני – אל"מ שרגא אבן ז"ל 1969 עד 1971

חנוכת מחסן 2 בבה"ח 687
ע"י אל"מ אבן וסא"ל רבינוביץ'

הקמת מחסנים 2 ו-3 בבה"ח 687 בשנת 1971

מפקד מצל"ח השלישי - אל"מ יצחק ילון 1971 עד 1974

מפקד מצל"ח הרביעי - תא"ל מאיר ניצן 1975 עד 1979

סגל א' מצל"ח בשנת 1972

מפקד מצל"ח יצחק ילון וסגנו באותה עת
מאיר ניצן בטקס יום העצמאות

הרמטכ"ל דוד אלעזר (דדו) חותם בספר המבקרים
בתערוכת הייצור המקומי בשנת 1972

שינויים ארגוניים

בסוף שנת 71 נקבע שם היחידה כ- מצל"ח 6800. במהלך שנת 73 הוכרו מדורי הקשר, הייצור, צ"ע, הטנקים והרכב כענפים. בשנות ה-70 ביצע מצל"ח קליטה מסיבית של כ"א ומתחילת העשור ועד סופו גדל מספר העובדים בכ- 1000 איש.

התפתחות המחסנים

ההתעצמות בכלים ובפלטפורמות, הזרימה המסיבית של ציוד השלל וההצטיידות שלאחר מלחמת ששת הימים הביאו לצורך משמעותי בהגדלה ממשית של שטחי ההחסנה. בשנת 69 החלה התכנית להקמת מחסני 4000 מ"ר בהובלת ר' אג"א דאז האלוף עמוס חורב. מחסנים אלו הוקמו במהלך שנות ה-70, ראשית בבסיס ההחסנה בצריפין ובהמשך גם בבסיס הצפוני שהוקם בנטפים וגם בבסיס הדרומי. בגלל מצוקת מקום שכר מצל"ח בשנות ה-70 מחסנים בבאר שבע, באשדוד, בחולון, בפ"ת ובטירת הכרמל לאחסון הציוד הרב שהצטבר. החל משנת 1973 נקלטו מלגזות חדשות רבות, דבר שהיווה מהפך של ממש אל מול ההתבססות על עבודת סבלים בתחילת העשור.

מפקד מצל"ח אל"מ יצחק ילון מציג
לר' אג"א מתי פלד את המחסנים החדשים

מלחמת יום הכיפורים

מלחמת יום הכיפורים תפסה כידוע את מדינת ישראל בלתי מוכנה. מצל"ח ביוזמת מפקדיו וע"פ דרישות מהשטח נערך וסיפק ציוד עיקרי (מצברים וכו') כבר ביום חמישי 4.10.73. פעילות שבוצעה עוד במהלך שנת 72 לעיבוי מחסני החירום ברפיידים הייתה אף היא משמעותית מאד

ושיפרה מאד את זמינות החלפים וקירבתם לחזית. ביום שישי חש מפקד מצל"ח דאז, אל"מ יצחק ילון, כי המלחמה קרבה ובאה והשאיר את היחידה במצב כוננות. תוך כדי המלחמה הוטלו על מצל"ח 2 משימות עיקריות: קליטת ציוד שהגיע ברכבת אווירית מארה"ב ופיזור בבסיסי ההחסנה ומשם ליחידות, וכן הנצלות מהירות של ציוד מושבת (גיפים וכו') בעיקר ע"י קניבליזציה) והעברתו לחזית. במהלך המלחמה פעל מצל"ח להלחם בתופעה של נטישת ציוד ע"י הוצאת חוליות לשטח, אשר אספו כלים שננטשו והחזירו אותם ליחידות כניפוק של מצל"ח. גם פעילות שיקום הטנקים שבוצעה במלחמת יום כיפור באופן אינטנסיבי ביותר והייתה מכריעה כמכפיל כוח לא היתה מושגת אלמלא התפקוד היעיל של מצל"ח באספקת החלפים הנדרשים לשיקום וכן בפעילות האינטנסיבית שבוצעה בסדנאות מצל"ח. לקראת סוף המלחמה ואחריה עסק מצל"ח בפינוי כלים פגועים ובהחזרה לכשירות, בפינוי שלל, בהיערכות מחודשת של הבסיסים, בקליטת ציוד חדש ובחזרה לרגיעה תוך הפקות לקחים והסקת מסקנות. קליטת הציוד הייתה כרוכה בחוויות לא נעימות כגון מציאת גוויות חללי האויב בתוך הכלים, הימצאות תחמושת וסכנות מלכוד. ניתן בהחלט לציין שלמרות שהמלחמה הגיעה בהפתעה עמד המרכז במשימות המבצעיות שהוטלו עליו תוך הרתמות ומסירות של אזרחיו וחייליו.

סגן יוני בודינגר במחסן

המחסן ברפידיים

הקמת בית ספר למינהל טכני בבה"ח 6821

בשנת 1976 הוקם בית הספר למינהל טכני בבה"ח 6821 בסיועו הפעיל של משרד העבודה, הנהלת אורט וגורמים נוספים במטכ"ל/אג"א. בית הספר הוקם במגמה ליצור מסגרת עיונית, חינוכית ומקצועית אשר תכשיר נערים ונערות לעסוק בנושא ניהול המלאי, מחסנאות, עיתוד והרכשה. מדי שנה מכשיר בית הספר עשרות נערות ונערים שלאחר מכן משרתים בצבא בתפקידים אותם למדו.

יום שוק

מושג שהוטבע במצל"ח ואשר משקף צורת עבודה מול היחידות לאורך שנים. מדי שבוע (בימי חמישי) היו מגיעים נציגי היחידות למצל"ח, מגישים רשימות חלפים למשיכה מהמחסנים וכן אישורי קנייה וחשבונות לאישור.

פינוי סיני

בשנים 1978-1981 מצל"ח נוטל חלק חשוב בתהליך פינוי סיני כאשר מרבית הציוד שהיה בעיקרו בבסיס רפידיים מפונה לבה"ח 6821. לשם כך מגויסים כלים כבדים ומצל"ח נדרש להתמודד עם מציאת פתרונות אחסנה לציוד הרב שלא חזר לפעילות שוטפת. הניסיון הטכני של אנשי מצל"ח היה לעזר רב בפירוק ובשינוע ציוד לרבות ציוד קשר ואלקטרוניקה. תהליך ההתקפלות נמשך כחודש.

- מפקד מצל"ח החמישי - אל"מ אלון פורת 1979 עד 1983
- מפקד מצל"ח השישי - אל"מ יצחק רווח 1983 עד 1985
- מפקד מצל"ח השביעי - אלוף חגי שלום 1985 עד 1987
- מפקד מצל"ח השמיני - אל"מ דוד בראון 1987 עד 1990

מלחמת של"ג

במלחמת שלג נדרש מצל"ח ובעיקר בה"ח 6810 למאמצים גדולים לטיפול בכמויות מסיביות של ניפוקי צל"מ וחלפים למערך השדה. הערכות הבה"ח הוכיחה את עצמה ועמדה במבחן המלחמה. בשל התנאים הטופוגרפיים הקשים בהם נע הרק"מ הייתה צריכה מוגברת של חלקי מזקו"מ ואופנים מכל הסוגים. הסדנה עבדה מסביב לשעון כדי לתת מענה לצרכים אלו. מצל"ח תומך בכוחות הלוחמים ע"י הקמת שלוחות בזהרני ובמרג' עיון, ביצוע הספקה בהיטס ופינוי שלל. הוקמו חוליות דחיפה שתפקידן היה להוביל את הציוד עד ליחידות לרמת הטנק והחייל ולהביא חזרה לנטפים ציוד פגוע או נטוש אשר הועבר משם דרומה לצורך שיקומו והחזרתו לכשירות. הפעולה המוצלחת של יחידות אלו הייתה תולדה של יישום לקחי המלחמות הקודמות. יחידת פינוי השלל גויסה ופעלה ללא ליאות להעברת כמויות שלל עצומות לבה"ח תוך שהיא מקבלת ממנו את כל הסיוע הלוגיסטי הנדרש ואף סיוע בכ"א מקצועי לביצוע המשימה. השלל שנאסף היה ציוד בתחום הטנקים, הנגמ"שים, הרכב (כולל מכוניות פרטיות מסוג מרצדס ו-BMW ששימשו יחידות לפעילות מודיעינית), הנשק (לרבות תותח שדה ותותחי נ"מ), מכ"מים, ציוד הנדסי. בתום מלחמת של"ג אורגנה תערוכת שלל ובה ביקרו כ- 200,000 איש. לאחר פירוק התערוכה חזר בה"ח 6810 לשגרה והוקמה מחלקת ההצטיידות בהרדוף.

אנשי מצל"ח בלבנון

שלוחת מצל"ח במרג' עיון

מהפכת המיחשוב

בתחילת העשור עדיין היו נהוגות שיטות עבודה מיושנות כאשר הרישום בוצע באופן ידני על גבי שוברים ותהליך קבלת פריטים ע"י נציגי יחידות ב"ימי שוק" במצל"ח היה מסורבל ובעייתי. לשם שיפור שיטת הניהול וניפוק המלאי ממצל"ח הוחל בפיתוח מערכת אומ"ץ (ארגון ומיכון מצל"ח). המערכת נתפרה לפי צרכי מצל"ח וכשנכנסה בשנות ה- 90 אכן שינתה ללא הכר את ניהול המלאי והשליטה בציוד תוך התייעלות ושיפור השירות ליחידות כולל ביטול ימי השוק. התשתית להקמת אומ"ץ הונחה בחציו השני של העשור עם הקמת מרכז מחשוב במצל"ח אשר קושר למחשב המרכזי במרגנית, דבר שנתן פירות מידיים בנושאים כמו מיסוד העיתוד, שימוש בברקוד וניהול המלאי בכלים הנדסיים מתקדמים ובהמשך כאמור היוו אמצעים אלו תשתית ראויה לקליטת מערכת אומ"ץ.

שינויים ארגוניים

בשנות ה-80 הוקמו ענפי אופטרוניקה, שיטות והפעלה. הוקמו מדורים חדשים : מדור מכירות, מדור אבן יקרה, מדור שימור ואריזה ומדור מערכות מחשבים.

הגדרת יעדים (מדדים)

בהיותו של מצל"ח ארגון גדול מימדים המצע מגוון רחב של פעילויות מוגדרות שהצלחה בהן ניתנת לביטוי כמותי התגבשה בקרב מפקדי מצל"ח ההבנה כי יש להגדיר יעדים ברורים ועל פיהם למדוד את תפוקות היחידה בתחומים שונים. הוגדרו יעדים בתחום התקציבי, בתחום רמת השירות, בתחום ההחסנה והשליטה ובתחומי הכוונות. הגדרות אלו היוו את הבסיס למדדים המשמשים את הארגון עד היום, לאחר שעברו התאמות וטיוב במהלך שנות התשעים והאלפיים, ככלי מרכזי לבקרה ולניהול פנים ארגוני ולהצגת ביצועי מצל"ח כלפי הדרג המטכ"לי. כיום נמדד מצל"ח בכ- 150 מדדים שונים בתחומים של מוכנות למלחמה, תפעול, רמת שירות, מלאי, תקציב, מכירות, רכש, עלות קיום, טיפול מונע, איכות, ספירות, בטיחות בעבודה, עבירות, תאונות דרכים, היעדרות כ"א, ביקורות ונהלים.

התפתחות המחסנים

בבה"חיים הוקמו מחלקות דחיפה. כמות כ"א במצל"ח ירדה בעשור זה בכ- 800 איש. בחציו הראשון של העשור הוקמו מחסני 4000 מ"ר בכל הבה"חיים, מחסני 2700 מ"ר, מחסני ציוד אופטי ומערכות שינוע. בבסיס הקשר הוקם מחסן 46 שהפך למחסן המרכזי בבסיס זה. בבסיס שורה הוקם מחסן אופטיקה עם בקרת לחות אוטומטית ומחסן דומה הוקם גם בנטפים. בתקופה זו החלו לשמור סוללות אלקליין במכולות קירור. בחציו השני של העשור לא נוספו מבנים חדשים אלא שופרו תשתיות במבנים ישנים בתחום החשמל, הבינוי והתקשורת. במהלך העשור פונו בסיסי משנה חולון ואשדוד.

מחסן בבסיס הקשר בשנות ה-80

חנוכת בית הכנסת בבסיס שקמה

שריפה במחסן 5 בנטפים (1988)

ללא ספק הטראומה הכאובה של מצל"ח מיום הקמתו. שריפה במחסן חלפי טנקים פורצת כתוצאה מרשלנות קבלן ופוגעת בכוננות צה"ל. מתבצע ריכוז מאמץ לרכש מיידים של הפריטים שהושמדו. רק בשנת 2004 מוקם מחסן חדש (מחסן 7) על חורבותיו של מחסן 5.

שנות ה- 90

מפקד מצל"ח התשיעי	- אל"מ חיים שניידרמן	1990 עד 1993
מפקד מצל"ח העשירי	- אל"מ חיים מימון	1993 עד 1996
מפקד מצל"ח האחד עשר	- אל"מ חיים קרת	1996 עד 1999

מלחמת המפרץ (1991)

בכל התקופה שקדמה למלחמה נערך מצל"ח לשיפור רמות המלאי תוך האצת הרכש ותכנית השיקום במש"א. ההיערכות הייתה מלאה ונמשכה כחצי שנה.

מערכת אומ"ץ נכנסת לפעולה

בסוף שנת 1991 נכנסה לשימוש מערכת אומ"ץ. בפעם הראשונה מרכז לוגיסטי גדול בצה"ל העביר את כל פעילותו מניהול ידני לניהול ממוכן.

בחירה ליחידה מצטיינת מטעם הרמטכ"ל

בשנת 1993 נבחר מצל"ח כיחידה מצטיינת מטעם הרמטכ"ל.

הורדת עלות הקיום

ניתן דגש רב להורדת עלות הקיום ובמסגרת זו מוקדה תשומת הלב בהנצלת הכושר הנמוך תוך הטבעת המושג "מהבלאי אל המלאי". הוקמו ליינים להנצלת חוליות זחל ומארזי תחמושת בבימ"ל הרדוף בבית שאן. בענף הפעלה מוקמת חוליית חקר צריכה שמטרתה זיהוי תופעות צריכה חריגה וטיפול בהם ע"י ביקורים ביחידות, סיקורים והדרכות.

תיקון מארזי תחמושת בבימ"ל הרדוף בבית שאן

טיפול מונע

על מנת להבטיח שהפריטים המנופקים ליחידות יהיו באיכות המאפשרת שימוש בנה ענף ייצור תכנית לטיפול מונע (ניקוי, שימון, הסרת חלודה, אריזה ושימור) בפריטים שבבסיסי החסנה. פעילות זו מבוצעת עד היום ע"י עובדי מצל"ח בסיוע מתנדבים מכל המרחבים וכן מתנדבי שראל מחו"ל.

פיתוח מערכות מחשב

פותחה מערכת עיתוד חדשה שמאפשרת לעבד מאות נתונים ולתרגםם להמלצות רכש באופן ממוכן ומהיר ולהגיב לצרכים בזמן אמת. פיתוח המערכת נמשך מספר שנים והיא נכנסה לשימוש בשנת 1995. מפותחות מערכות מחשב נוספות בתחומי הליבה כדוגמת כלי מזהיר.

שינויים ארגוניים

מדור תקציבים הוכר כענף. ענף צל"מ נסגר והוטמע במסגרת הענפים הרוכשים. ענף מערכות קשר נסגר ואוחד עם ענף הקשר. הוקם מדור מבצעים בענף הפעלה. הוקם מדור טיפול מונע בענף ייצור. הוקם מרכז למידה. יחידת פינוי השלל הוכפפה למצל"ח.

התפתחות בתחום המחסנים

הוקם מחסן קבלה מרכזי כדי לייעל את תהליכי קליטת הציוד במחסנים. בסיס הכושר הנמוך בצריפין הועבר ממיקומו המקורי ליד שער ירושלים לבסיס מר"ץ אשר נמסר לרשות מצל"ח. במהלך זה קיבל מצל"ח לאחריותו את הנגרייה ואת בימ"ל המטפים שהיו עד כה באחריות מר"ץ. מתקבלת החלטה לפינוי מחנה כורדני במסגרת פרויקט שיווק מחנות צה"ל ומתחיל תהליך מתמשך להקמת התשתית הנדרשת בנטפים לצורך העברת המחסנים והבימ"ל.

מיגור (חיסול) החסנת חוץ

בסוף שנות ה-90 החלה פעילות נמרצת לצמצם למינימום את מופעי החסנת החוץ בבסיסי מצל"ח מתוך ההכרה והתובנה שפריט שמצוי תחת כיפת השמיים וחשוף לתנאי האקלים המשתנים מתבלה באופן מואץ ובלתי נמנע. לפעילות זו היו שותפים כלל גורמי מצל"ח, הן הענפים הרוכשים שקבעו אבחנה בין תנאי ההחסנה הנדרשים מכל פריט ומדיניות לגרירת פריטים שאינם נדרשים ותופסים נפח אחסנה יקר ובעיקר פעילות מאומצת מצד בסיסי ההחסנה כדי ליישם מגמה זו הלכה למעשה. פעילות זו נמשכה מספר שנים אל תוך שנות האלפיים ואת תוצאותיה ניתן לראות היום בשטח.

אחסנת חוץ בבה"חים לפני הפעילות למיגור

התרומה לקהילה

מצל"ח פועל להידוק הקשר בין הצבא לקהילה תוך התמקדות באימוץ אוכלוסיות מיוחדות ואימוץ בתי ספר וביצוע פעילויות לרווחת ולהעלאת מורל התלמידים. פעילות זו ממשיכה עד עצם היום הזה ומהווה את אחד מערכי החשובים של מצל"ח. הפעילות מבוצעת מול מוסדות כגון ביה"ס "דקלים" בבאר שבע, עיריית ראש"צ (יום הילד, "ניצני ראש"צ", סיוע במעברי חצייה, נטיעות ט"ו בשבט, צביעת בתי קשישים ותגבור תלמידים), ארגון "לתת", "באר לשובע", ביה"ס "הגלבע" בבית שאן, בי"ח שניידר בפתח תקווה, בית לוינשטיין ברעננה, מרכז קליטה "נורית" בבאר שבע. כמו כן מבוצע שילוב תלמידים מוגבלים בבה"חים השונים.

שנות ה- 2000

מפקד מצל"ח השנים עשר - תא"ל יעקב נקאש 1999 עד 2001

מפקד מצל"ח השלושה עשר - אל"מ גלעד רז 2001 עד 2005

הניפוק בדחיפה

החתימה לשיפור מתמיד לאיכות ולמצוינות תוך מתן קשב ללקוחות הארגון ולשינויים המתרחשים בתרבות מתן השירות במגזר האזרחי הביאו לצורך לבחון את שינוי שיטת אספקת הציוד ליחידות מניפוק במשיכה לניפוק בדחיפה. לאחר פיילוט קצר שהוגדר כהצלחה הוטמעה והורחבה השיטה לכלל יחידות השדה.

פינוי כורדני

הכנת בסיס נטפים לקראת קליטת מחסני כורדני ומתקני סחלב והרדוף נכנסת להילוך גבוה כאשר יעד העברת המחסנים הוא שנת 2005 ויעד העברת הבימ"לים הוא שנת 2006. נבנתה מפקדה חדשה לבה"ח 6810 בבסיס נטפים. מוקמת תשתית לקליטת הבימ"לים מבית שאן ומכורדני. במקביל לפעילות זו ניתן לציין גם את השלמת הקמתו של מחסן 7 במקומו של המחסן שנשרף בשנת 1988.

המשבר התקציבי

המשבר התקציבי שפקד את מדינת ישראל בתחילת שנות האלפיים לא פסח על צה"ל בכלל ועל מצל"ח בפרט. האטה עד כדי עצירה בהזרמת התקציבים לרכש אילצו את מצל"ח לפעול בגישות המותאמות למצב תוך בקרה קפדנית מאד על כל נתח של תקציב שמופנה לרכש ותעדוף נושאים שהשלכתם על עצירת המערך ועל ירידה מתחת לרמות המלאי המינימאליות לחירום היא המשמעותית ביותר. מצל"ח ניהל בתבונה תקציבים מצומצמים אלו והמשיך לתת מענה לכלל הצרכים בדגש על פעילות הבטי"ש תוך הערכה רבה מכלל גורמי צה"ל.

פעילויות מבצעיות בשנות האלפיים

גאות ושפל : העימות הארוך למול הזירה הפלסטינית שהחל בשנת 2000 הביא את צה"ל לעימות ארוך שתחילתו במבצע גאות ושפל. במסגרת מבצע זה נערך מצל"ח לתת מענה בחלפים לכל הכוחות שהשתתפו בלחימה כולל פעילות באיסוף שלל ע"י היחידה לחיפוש שלל הכפופה למצל"ח.

מבצע חומת מגן : מבצע שהוחלט ע"י הדרג המדיני במטרה לחסל את הטרור באיו"ש כתגובה לפיגוע רב נפגעים שהיה בפסח 2002 במלון פארק בנתניה. לפני המבצע פעל מצל"ח באינטנסיביות לקידום רכש ואספקות ובמהלכו פעל לניפוק ולדחיפת חלפים ליחידות הלוחמות. קשת בענן : בעקבות האירועים וההסלמה במרחב רפיח הוחלט לקיים מאמץ התקפי בגזרה זו. ניתן לצה"ל חופש פעולה לביצוע משימותיו מול ארגוני הטרור. מצל"ח נערך לניפוק ולדחיפת הציוד ע"י בסיסיו. נשלחו אמצעים כגון צל"מ, כבלים, אמצעי גרירה וסוללות.

ימי תשובה : בעקבות ירי הפצמ"רים המתמשך מחאן יונס לעבר היישובים הישראליים הוחלט ע"י הדרג המדיני על ביצוע פעילות נרחבת להריסת תשתית הטרור על מנת להשיב את החיים לסדרם. לטובת מבצע זה סופקו ממצל"ח חלפי רק"מ, סוללות, חלפים לרכבים, כלי עבודה למזקו"מ ועוד.

רה ארגון הסד"כ

האילוצים התקציביים והשינויים בתרחיש האיום הובילו לקבלת החלטות בצה"ל להקטנת הסד"כ. יחידות פורקו והציוד שברשותן חזר למאגר הצה"לי. מצל"ח תמך בתהליך הפירוקים תוך מפגשים ותאום ציפיות עם סגלי היחידות המתפרקות, חניכה והדרכה בשטח על אופן החזרת הציוד, דחיפת אמצעי אריזה וזיכוי החלפים בבית הלקוח. כמו כן ניהל מצל"ח משימות לפירוק חלפים מתוך צל"מ נפלט. הוחזרו למצל"ח אלפי פריטים בשווי מיליוני שקלים.

שיפור מערכות המחשוב

אחד הנדבכים המרכזיים בעשור הינו מערכות המידע. מפקדי מצל"ח הובילו פיתוח ומימוש מערכות מידע מגוונות אשר סייעו לשיפור משמעותי בכלל תחומי הפעילות של היחידה.

המעבר ל- ERP

בשנת 2004 עלתה לאוויר מערכת ה- ERP אשר החליפה את מערכת אומ"ץ המיתולוגית ששימשה כמערכת המחשב המרכזית ביחידה. מערכת ERP הינה מוצר מדף אינטגרטיבי הכולל את היישומים הדרושים לתכנון, ניהול ובקרה של כלל הפעילויות והמשאבים בארגון. פעילות זו כללה בדיקות תהליכים שיושמו במסגרת התאמת החבילה, הגברת הפעילות התפעולית מול לקוחות מצל"ח, מיפוי משתמשים, הקמת מבנה ארגוני ומטריצת תפקידים והרשאות הסבת נתונים, ביצוע תרגיל מסכם ועצירת פעילויות הדרגתית עד להדממת מערכת אומ"ץ באפריל 2004.

כניסת מצל"ח ל- ERP הייתה חלקה ואיפשרה מתן מענה רציף ללקוחות שכמעט ולא הרגישו פגיעה באספקת החלפים השוטפת. מאז כניסתה מבוצעים שיפורים שוטפים הניתנים לביצוע מהיר במערכת זו, תכונה המהווה את אחד מיתרונותיה העיקריים.

שינויים ארגוניים

המציאות התקציבית נתנה את אותותיה גם במגמת צמצום המסגרות במצל"ח. בוצע 6822 הוגדר כבסיס משנה סביון והוכפף לבה"ח 6821 אשר שינה את שמו לבה"ח 6820. ענף ציוד עבודה צומצם לרמה של מסגרת שאחראית על הצב"מ והחומרים. בוטל תפקיד ע' לתפעול ותפקידיו בוזרו בין ראשי הענפים במטה. באופן כללי כמעט כל המסגרות של מצל"ח (בה"חיים וענפים) צמצמו מדורים וכ"א.

התעדה לניהול משולב של איכות, בטיחות ואיכות הסביבה

פעילות בתחום ניהול מערכת משולבת של איכות, בטיחות ואיכות הסביבה בוצעה בשנות האלפיים והושלמה ע"י מצל"ח במעמד קבלת תג הזהב ע"י מכון התקנים הישראלי. ההתעדה לניהול המשולב נחשבת להישג ברמה הארצית ומחייב קיומה של תשתית ארגונית בכל מסגרות מצל"ח, בסיס החסנה והמפקדה. כחלק מתהליך זה הוטמעה תרבות של ביצוע סקרי הנהלה בכל המסגרות והרמות במצל"ח.

צוותי שיפור

מתוך כוונה להתמקד בחולשות של הארגון ולתת פתרונות הולמים שמקדמים את הארגון בנושאים הנכונים ולכיוונים הנכונים התפתחה תרבות של הובלת עבודת מטה במסגרת צוותי שיפור משימתיים. בשנים האחרונות פעלו עשרות צוותי שיפור שהובילו לתוצרים חשובים מאד. דוגמאות לצוותים כאלו הינם שיפור טכנולוגיות, מימוש אחריות יצרן, כיול מדידים, שיפור ניהול אחזקת המלגזות, אחזקת אמצעי תקשורת בבימ"לים, אספקה ופינוי אמצעי תקשורת למערך הנפרס ועוד.

שיפורי חזות המחנות

בשנים 1999 עד 2005 חל שיפור גדול בחזות כל בסיסי מצל"ח. השיפור כולל חידוש תשתיות, טיפוח הגינון, הגידור ושיפורי סביבת העבודה לרווחת העובד.

פרסים

מצל"ח זכה בשנים האחרונות לשבחים ולהכרה במצוינות במגוון רחב של פרסים. בשנה האחרונה זכה מצל"ח בפרס הרמטכ"ל ליחידות מצטיינות, פרס ר' אט"ל ליחידות מצטיינות, פרס קחש"ר עבור בקרת צריכת חלפים בדרג א', פרסי ארץ ישראל יפה לבסיסי מצל"ח וכן פרס יוספטל לבטיחות ולגיהות שניתן ע"י נשיא המדינה לבימ"ל סחלב מבה"ח 6810. זכיות אלו מצטרפות למסורת ארוכה של מצוינות של הארגון לאורך כל הדרך.

מפקדי מצל"ח לדורותיהם ומפקדים בכירים ששירתו במצל"ח לאורך השנים

י עבר אין עתיד !

הטכנולוגיים משאירים מקום רב לדמיון היכן נימצא בעוד שנים אחדות
אין ספק שהחידושים והמחשבות החדשות והמחשבות החדשות
מהיום. הכניסה למחסנים אוטומטיים כבר אינה בגדר חלום ומחסנים אלו צפויים להיכנס כבר
בעתיד הקרוב למוקדי הניפוק המרכזיים. המגמה המסתמנת לעתיד היא להקים מוקד רכש רב
זרועי, לקצר ולייעל תהליכי רכש, להקים מפקדה אחת לכל מרכזי אט"ל ולאחד בסיסים
ומערכות מידע.

מפקד מצל"ח אלי"מ גלעד רז
והמפקד הנכנס אלי"מ שלומי אורבך

מילות תודה

תודה לכל אנשי מצל"ח בהווה ובעבר שנטלו חלק באיסוף, תיעוד, צילום ועריכת המורשת. תודה
מיוחדת לכל המפקדים בעבר, שתרמו והקדישו מזמנם למען הדורות הבאים.